Година II Цетиње, 11. септембра 1943. год. Број 149.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Излази СРИЈЕДОМ и СУБОТОМ. — Уредништво и администрација Његошева Бр. 7. — Рукописи се не враћају. — Телефон Уредништва број 54 — Претплата: мјесечно [illegible] — Појединн број [illegible]

САМО СЛОГА, РЕД И МИР МОЖЕ НАС СПАСИТИ

Бадољов телеграм г. Хитлеру и дипломатским претставницима

„Преузимајући италијанску владу у часу кризе изазване падом фашистичког режима, била је моја прва одлука и дужност мој први позив, италијанском народу, да се настави рат за одбрану италијанског територија, спречавајући непријатељску инвазију. Ја нијесам пред собом крио потешкоће ситуације у којој се нашла Италија, ни њене слабе могућности отпора, ни огромне жртве које ће она према томе морати да претрпи.

Али ове обавезе надјачао је међутим осјећај дужности, који сваки одговорни државник има према свом народу, а то је да се избјегне да националном територији постане тоталним пљијеном страница. Италија је настављала борбу, настављала да трпи разорна ваздушна бомбардовања, да се излазе жртвама и боловима у нади да се избјегне да непријатељ, који је већ заогносдарио Сицилијом, тим изтежем и најболнијим губитком италијанског народа, пређе на континент.

И поред свих наших напора сломљене су сада наше одбране те непријатељски марш није могао бити заустављен; инвазија је у току.

Италија нема више отворене наге. Њени највећи градови, од Милана до Палерма, разорени су или опустошени, њена индустрија је паризована, њена саобраћајна мрежа, толико значајна за њену географску конфигурацију, је упропашћена; њен привредна богатства су, већ и услед, најтежих ограничења проузрокованим њемачким увозом, потпуно исцрпљена. Не постоји тачке на националном територију, која није отворена непријатељском нападу, без споговарајуће одбрбене могућности, као што то доказује чињеница да је непријатељ могао искрцати како је хтио, гдје је хтио и када је хтио огромну масу снага које сваким даном расту у количини и моћи, свладавајући сваки отпор и уништавајући земљу.

Из ових обзира италијанска влада не може више сносити одговорност за настављање рата, који је већ коштао Италију, сем губитка колонијалног царства, разорење њених градова, уништење њене индустрије, њене трговачке морнарице, њене жељезничке мреже и најзад инвазију сопственог територија.

Не може се тражити од народа да настави борбу када је исцрпљена свака оправдана нада, не велим на обједу, али чак ни на одбрану. Италија је стога, у жељи да избјегне све потпуно уништење, морала да уђе непријатељу захтев примирја.

Бадољо.

Племенити акт Њ. Е. Гувернера Црне Горе

Њ. Е. Црне Горе генерал Армијског корпуса Курио Барбавети гроф оо Пруна предао је претсједнику општине Вјводи Илији Радоњићу већу своту новаца, која ће се претворити у намирнице и сваварјерно подијелити сиромасима града Цетиња на имендан Њ. Кр. Височанства краљица од Пијемонта Умберта Савојског, који пада 15. о. м.

Pregled štampe

(Rim) List „Stampa" piše da nije bio nade na pobjedu, i da je oipor posl o b sajnim čin je izgubjena la ata. Naš vojnici su pokazali na bojišima heroizam dostojan drevnog Rima, ajvo su se b ili stalno sa podredenošću u sredstvima. Ovo je kazuje velike vrline itali anskog vojnika, kojima se možem ponositi. Takođe i mesece tegu bili potstrecima za novi život, plodan dobrom. Italijanski narod ne može da umre, i ljanski narod neće umrijeti.

(Rim) List „La Nacione" objavljuje jedan komentar proklamacije marsala Badolja, u kojemu je izjavio da Italijani moraju biti zahvalni maršalu Badolju što je zatražio primirje za dobro svih, primirje koje nije mogao ni nijeo da izbjegne; nadalje veli list da je ta odluka bila neo, hodna i neodložna usljed teških udaraca koje je pretrpjela Otadžbina, mada kada otpadi i bombardovanje italijanskih gradova sa svim njihovim strašnim posljedicama. Nastavljanje borbe značilo je zaista izložiti sigurnoj propasti sve naše žene i m su djecu, naše gradove i našu civilizaciju. List završava upućujući odanu misao borcima svih rodova oružja.

(Lisabon) Američanski listovi tvrde da Čerčil zasada ostaje u Vašingtonu u o ekivanu u razvoja ratne situacije. Ruzvelt je ranas priredio u Bijelej kući ručak Čerčilu, kojem prilikom treba da dođe do važnih razgovora. M-nistar in stranih djela Kordel Hel rekao je da je opunom clo bilseg sjevernoamerčkog ambasadora u Rimu da pođe u London, gdje treba da diskutuje o raznim pitanjima.

(Rim) I st „Korjere dela Sera" piše da je uljedenje svih da je partija već bila izgubljena i da se približavao kraj tom nepopularnom ratu. List ističe gorčinu srca koju su svi Italijani osjećali po ljedojiti mjesec, dok je rat bijesnio na Italijanskom tlu. I sjećanje dolazi dva datuma: 11 novembar 1918. i 8. sept mbar 1943. godine Dva rata: sa narodom, bez narada. Italijanske zastave klanjaju se pred poginulima, pred invalidima, pred preostalima, koji su dali b zmjenu kolicinu svoje plemenite krvi. Italij će p-novo p c asti. Ona ima preporod u svom krilu: duh slobode i oslobodilačku žarcu.

(Rim) Italijanski listovi komentariš-pu trebu primija. List „Popolj di Roma" piše da je maršal Badoljo izvršio patriotski čin. Čin na koji oni retorici, koji su Italiju dovell do poraza nakon što su je porobili bi bili sposobni. Nije ni lijepa ni zahvalna uloga onoga koji mora od neprijatelja tražiti mir, ali pravo rodoljublje dž avnika pozivajući se upravo u hrabr m gledanju o d ratu, dakle i kad ga ne bi bio ispravno on da kada j tragična. Treba odjednom prihati da je italijanski narod bio sp em jen na primiju i i da ga je ostavio b dana u dan. Ovaj naš narod, obuzet bolim i ž kim moralnim patnjama, nikada nije p rovao ta se rat može nastavi. Vojni vođa izvršilac u čutanju smjeli i bol i ž dati. Ogromna većina italijanskog naroda stoji uz maršala Badolja, spremna da mu slijedi ma kakve bile pojedine mjere odluke.

Ваздушни напад на варош Фраскати

(Рим) Прекјучерашњо подне је формација англоамеричких бомбардера из вршила напад на грађе Фраскати, за које се сматрало да у следиште команде њемачког ваздухопловства у Италији. На град и околину бачен у многобројне бомбе, које су задале велика разорења и огромну штету на бановима зграда. Маршал Кесеринг спасе се чудом од опасности да и сам погине, док у рушевинама свог стана, које је подиле бомба. Англоамеријанци авиони у та ке бомбе на друга місеца Кастели Романији, задавши штету разним зградама.

Званични демант

(Рим) „Пополо ди Рома" пише „Пуче су проширене авијатичне вијести које су чињенице дементоване. Ситуација правно олакшава задатак оних који су у стању своје наде у перед. Земља се у изванреде тешкој ситуацији. Остајући у атмосфери мира може земља да се упути на својој обнови. На оно се данас мори мислити. Лист „Месаџеро" пише са своје стране да у овом тешком тренутку у историји Италије треба пријe свега имати осјећај свијести и од говорности. Потребно је да се одржи дисциплина, а са дисциплином се одржи мир. Чврстина срца мора бити овога часа на својој пуној висини. Ово отпорност и она част који су одржавале ратничке врлине наших војника чорију дати земљи могућност да дође себи.

Апел италијанском народу

(Венеција) Претсједници разних политичких кругова у Венецији издали су у своје листовима слиједећи апел Италијанима:

„Одговорно је тешки час за удес Отаџбине. Примирје је дало знак за свршетак рата, али не и наших патња. Стоји до италијанског народа да не дозволе овим патњама муке грађанског рата. Нека народ покаже своју бољу горјост и своје достојанство. Нека италијански народ најзад буде уз раме са својом оружаном браћом, једноушним у одбрани Отаџбине!

Бомбардовање Рима од стране непријатељских авиона

(Рим) Током синоћне ваздушне узбуне бацили су непријатељски авиони неколико бомби на град. Једна од њих је погодила једну зграду. Сем материјалне штете било је и неколико жртава. Једна друга бомба погодила је крило једне зграде. Још једна друга бомба оштетила је један водовод. Истовремено су биле погођене друге зоне.

НАШ ШКОЛСКИ ЖИВОТ

ДРЖАВНА НИЖА ГИМНАЗИЈА У ДАНИЛОВОМ ГРАДУ

Њен рад у школској [illegible]

У току школске годе[illegible] имала је извјесних сметња у Даниловграду. Више од мјесец дана била је [illegible] творена због епидемије, а нешто [illegible] бар само шкра и то они који [illegible] долазе из околних села, односно [illegible] је приљежно реметило наставу.

У почетку школске године ук[illegible] у 4 нижа разреда са [illegible] Јака, од којих су ученици [illegible] На крају школске године остало [illegible] једнако свега [illegible] од којих [illegible] 14 ученице.

У школске разреде [illegible] ових 4 гимназије, па с тога извјешће часова морали бити редуковани [illegible] свакако имало утицаја на пријеђ[illegible] дотичних предмета. Поред свих [illegible] којима треба додати и ону од немаштине у ученика, услјед чега су изјавили дире[illegible] школе, задовољавајући.

У времену од [illegible] до 2[illegible] је нижих течајних испита са кандидатима [illegible] од којих [illegible] ученик и 2 ученица. Испит [illegible] одобр био је овако распоређен: Поп[illegible] Јован, директор, као претсједник; Буровић Душан, професор [illegible] претсјед[illegible]; Хровратин Виктор, професор, [illegible] професор [illegible]

Испит [illegible]
кандидат [illegible]

Батр[illegible]
ника; [illegible]
земљорадник [illegible]
Велка [illegible]
бођен [illegible]
ловањ[illegible]
поч[illegible]
Влада[illegible]
бођен испита: Бурић[illegible] Иванко
дивоја, земљорадника; Јовановић [illegible]
— Бојажа, земљорадника; поповић [illegible]
силка поч Никола Иванка поп[illegible]
управе; Јоновић Иванка поч Марка
банов, шумара; Јовић Иванка [illegible]
Марка банов, шумара; [illegible] Перо
Мијо, земљорадника; Калуђеровић [illegible]
санка — Борја, свештеника; Лакић Доро
гиња Нова, учитеља шумарског; [illegible]
домир Јанка земљорадника; Малиши
Буровава Петка, земљорадника, [illegible]
човић Зубо поч Илије, земљорадника; [illegible]
Павићевић Борка Сава земљорадника
Павлица Мидо поч Милутина [illegible]
Павлица Стана Бајо[illegible] земљо[illegible]
ника (особ[illegible] испита: Прерађ[illegible]
ко[illegible] орђија, зем[illegible] Пра[illegible]
земљорадник; Радовић Павле [illegible]
Радовић Радовић [illegible]
ст, земљорадника; [illegible] Матеја
Ивана, пензионера Стојовић Милорад
Марка земљорадника; Бошковић [illegible]
го поч Марка земљорадника [illegible]
ћиловић Станојевка [illegible]
пенионера; Чабић [illegible] Марка [illegible]
ђорадника; Базовић Новак Ива [illegible]
ђорадника; [illegible] Радојле [illegible]
земљорадника; [illegible] Јоровић [illegible]
дана, земљорадника [illegible]
Ђидар поч Алексе, земљорадника; [illegible]
Воровић Ранко Милисава, [illegible]
ког Дојеводе; Шушчић Натанаил [illegible]
ћорје, пензионер; Душан [illegible]
ег; Драговић Станко [illegible]
ђорадника; Ђуровић [illegible]
ђоја, земљорадника; Бу[illegible]
Станка, земљорадника; [illegible]
— Стева, земљорадника; [illegible]
ован — Савића земљорадника [illegible]
ић Димитрије [illegible] земљорадника;
Марковић Дубомир Саша [illegible]
Поповић Бранко Милија, земљорадника;
ника; Расповић Милорад Милисав
земљорадника. Савићевић Владимир
Тома, земљорадника; Шпаровић [illegible]
мир Михајла, земљорадника; Шпаровић [illegible]
мовић Бомир — Петра, земљорадника.
Прелаповић Белко — Петра, земљорадника.

Свега је положио испит течајни [illegible] ученика и 14 ученица.

На пријемни испит за [illegible] разреде нижа гимназије пријавило се [illegible] свршеном основном школом. Пријемни испит је положило [illegible] од [illegible] ученика и 39 ученица.

М.

ПРОГЛАС Њ. Е. ГУВЕРНЕРА НАРОДУ ЦРНЕ ГОРЕ

ЦРНОГОРЦИ!

Када сам прије мјесец и по дана преузео дужност Гувернера Црне Горе, препоручио сам Вам међусобну слогу, мир у земљи и рад; објавио сам да су спокојство и благостање земље били циљеви које сам себи поставио, те сам Вас позвао да ми помогнете у моме раду.

У овом часу понављам вам свој позив.

Ни у Вашој земљи ни у Србији није још саврела ситуација за којом Ви тежите; велике опасности још пријете Црној Гори, како изнутра тако извана. Стога је неопходно потребно да будете сложни, јер је у јединству сва ваша снага.

Италијанске трупе у Црној Гори — држећи у виду да су њихови другови у Италији положили оружје само пред огромном надмоћношћу непријатељских средстава и само након више од три године жестоке борбе — извршиће и у овој земљи своју дужност до краја. Оне ће још осигуравати ред и одлучно се супротставити свакоме ко би угрозио вашу земљу; у Вашем је интересу да их помогнете у овом задатку. Италијанске трупе су још једном спреме да пролију своју крв за Црну Гору.

У споразуму са Вашим вођама спремиће се у међувремену постепени прелаз на њихи политички, цивилни и управни поредак. Мислите на то да данас намирнице, новац и скоро све најважније снабдијевање долази из Италије; једним дијелом ваших надлештава руководе Италијани, а и сама консолидација управе Ваше земље проводила се од стране Италијанског особља. У колико се ред не би одржао те не би био могућ мирни прелаз, настала би најстрашнија глад, највећа скупоћа у зими, која иде далеко; настала би анархија, настале би толике нечувене патње за Ваш народ, који је већ толико пропатио.

Жандармерија ће бити успостављена; ваши политички противници биће ослобођени, будући да је престао разлог због којега су се морале подузети мјере против њих.

Црногорци! Још једном, на прагу кратког задатка који ми је историја повјерила, упућујем вама позив на спокојство, присебност духа, мир и једниство како би се избјегли нови болни догађаји и како бисте могли да постигнете своје идеале без даљег проливања крви и без нових жртава за вашу земљу.

9 септембра 1943.

ГУВЕРНЕР ЦРНЕ ГОРЕ
Курио Барбавети гроф од Пруна, с.р

Кратке вијести

(Москва) Митрополит Сергије изабран је за Патријарха Москве и Совјетског Савеза, те ће у недјељу бити устоличен.

(Техеран) Саопштена се да је Иранија објавила Њемачкој рат.

(Буенос Аирес) Руваалт је изјавио да су након кабечке конференције и истинчуте неки прогреси, нарочито у погледу састанка између њега, Стаљина и Черчила. Он је додао да се морају очекивати нови прогреси.

(Лисабон) Код Лисабона извршио је један британски ченгоромотарац оборисливо спуштање. Шест чланова посаде нападало је свој авион.

(Рим) Блиау Напуља искрцали су се елементи 7 америкаске војске.

(Париз) Јуче нешто прије поднева су формације англоамеријанских авиона бомбардовале сјеверопадне четврти Париза. Међу становништвом је било жртава.

(Токио) Јапански Империјални Главни Стан јавља да су јапанска флота и ваздухопловство током мјесеца јула и августа потопили укупно 13 непријатељских подморница.

(Истанбул) Нови амбасадор Италије у Турској Гиидо Роко стигао је авионом у Цариград.

(Лондон) Ваздухопловни о ксник „Рајтера" са обале Ла Маша саопштава да су англоамеријанци авиони на мање од 24 ата извршили 1500 ратних летова за дан на њемачке објекте.

(Берлин) Швајцарска влада је наводно дала пристанак трупама се постаре дуж швајцарске границе.

(Загреб) Јављаје се да су хрватске трупе заузеле Далмацију, те се са пристанком Њемаца припојиле хрватској држави.

Демократско уређење Југославије по рецепту Тита и Моше

ИЗДАЈА ПРЕМА КРАЉУ И ОТАЏБИНИ

На адресу Марка Вујачића — Кутлаче, сенатора и његове крваве дружине

...ловном броју нашега листа утврдили смо да су ваше антисрпске мрачне снаге, које себе називају, према дневном ...ду и номенклатури потребама, радје превари и обмањивања народа — час народно-ослободилачком борбом, час правим оружаним демократима и борбама за правду и једнакост свих Југословена — дошле до тога да у ...ду ...ма ...ма ...ма